

بررسی پیاده مداری محلات شهری معاصر ایران با رویکرد نوشهرگرایی (نمونه موردی: محله کباییان، همدان)

سعید مرأتی*

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۱۰/۹
تاریخ پذیرش مقاله: ۹۴/۱۲/۱۵

چکیده

امروزه با رشد جمعیت و توسعه شهرنشینی، شهرها با مشکلات بسیاری مواجه شده‌اند که تأثیر این مشکلات در محلات شهری که درواقع هسته اولیه تشکیل دهنده شهرها می‌باشد بیشتر به چشم می‌خورد. یکی از مهم‌ترین مشکلات و مضلات شهری گسترش افقی شهرها و از بین رفتن پایداری در محلات شهری می‌باشد. در سال ۱۹۸۰ جنبشی تحت عنوان نوشهرگرایی در آمریکا به وجود آمد که لازمه برطرف کردن این مشکلات را بازگشت به الگوهای سنتی برای محلات شهری می‌داند. یکی از اصول مهم در نوشهرگرایی قابلیت پیاده‌روی در محلات شهری می‌باشد و سنجش شاخص‌های پیاده‌روی برای جذب افراد پیاده در فضای شهری در اجرای این شاخص امری ضروری است. به همین منظور در این مقاله به قابلیت پیاده‌روی در محله کباییان با توجه به اصول نوشهرگرایی پرداخته شده است. روش تحقیق این مقاله توصیفی-تحلیلی بوده و از تحلیل آماری جهت تدقیق پژوهش استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که وضعیت محلات معاصر شهر همدان به عنوان نمونه موردی مناسب نبوده و این کیفیت در شرایط حاضر شهرسازی ایران مورد کم‌توجهی قرار گرفته است.

واژگان کلیدی

نوشهرگرایی، پیاده مداری، تعاملات اجتماعی، محله کباییان همدان

مقدمه

با رشد و افزایش ابعاد شهرنشینی در طی چند سال اخیر شهر و شهرسازی با مشکلات جدیدی مواجه شده است. این موضوع در شهرهای بزرگ محسوس تر و مشکل آفرین تر بوده است. تسلط اقتصادی، صنعتی، وسایل حمل و نقل و رشد جمعیت شهری از یک طرف معلوم کاهش مرگ و میر و بهبود شرایط اقتصادی و از طرف دیگر معلوم مهاجرت های روستا- شهر می باشد که باعث به وجود آمدن مشکلات فراوانی شده که از جمله می توان به گسترش افقی شهرها و از هم پاشیدگی محلات شهری شده اشاره کرد. نوشهر گرایی برای برطرف کردن این مشکلات و مضلات و در پاسخ به نتایج اجتماعی، زیست محیطی و پرائشن ناشی از توسعه های حومه ای در آمریکا به وجود آمد و به یکی از رویکردهای جدی در شهرسازی قرن بیستم تبدیل گردیده و تمرکز آن توجه به انسان در برنامه ریزی شهری است. در معرفی مفهوم نوشهر گرایی، مهم ترین اصول آن درده مقوله دسته بندی شده اند که قابلیت پیاده روی یکی از مهم ترین اصول در پایداری محلات شهری به حساب می آید.

حرکت پیاده، طبیعی ترین، قدیمی ترین و ضروری ترین شکل جابجایی انسان در محیط است و پیاده روی هنوز مهم ترین امکان برای مشاهده مکان ها، فعالیت ها و احساس شور و تحرک زندگی و کشف ارزش ها و جاذبه های نهفته در محیط است (جهانشاه پاکزاد، ۱۳۸۴). امروزه اگرچه خودروی شخصی در ۶۰ سال گذشته به میزان قابل توجهی به سطح حرکت شهر و ندان کمک کرده است اما عوارض منفی آن نیز رو به افزایش می باشد (Hall, 2001). نوشهر گرایی معتقد است تقویت حرکت پیاده در یک بافت موجب سرزندگی و پویایی آن شده و می تواند حیات دوباره ای به زندگی ساکنان بخشید. به همین دلیل در برنامه ریزی مجدد کاربری ها در یک بافت شهری، تأکید ویژه ای بر قرار گیری عناصر شهری در فاصله ۱۰ دقیقه پیاده روی تا خانه و محل کار، طراحی خیابان به صورت یک محیط صمیمی، جذاب و راحت پیاده، وجود گذرگاه های پیاده بدون تردد سواره در موارد خاص می کند. مقاله حاضر در نظر دارد که با ایجاد قابلیت پیاده روی در محله کبایان همدان با توجه به اصول نوشهر گرایی در جهت رفع مشکلات و مضلات موجود در این محدوده پردازد.

روش شناسی

روش تحقیق این مقاله به لحاظ هدف از نوع کاربردی می باشد؛ زیرا ابتدا با استفاده از روش استنادی یعنی بررسی کتب، مقالات و منابع اینترنتی، مبانی نظری برنامه ریزی محله و اصول نوشهر گرایی تدوین شده و سپس با جمع بندی نتایج حاصل از آن شاخص های مطالعاتی تحقیق که نمونه مطالعه محله کبایان می باشد، پرداخته می شود. این پژوهش از لحاظ ماهیت از نوع تحلیلی می باشد که در آن شرایط و ویژگی های محدوده مورد مطالعه مورد تحلیل محتوا بیانی قرار گرفته سپس به منظور بررسی شاخص های مطالعاتی و ارائه راهبرد پیشنهادی، از تکنیک SWOT مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

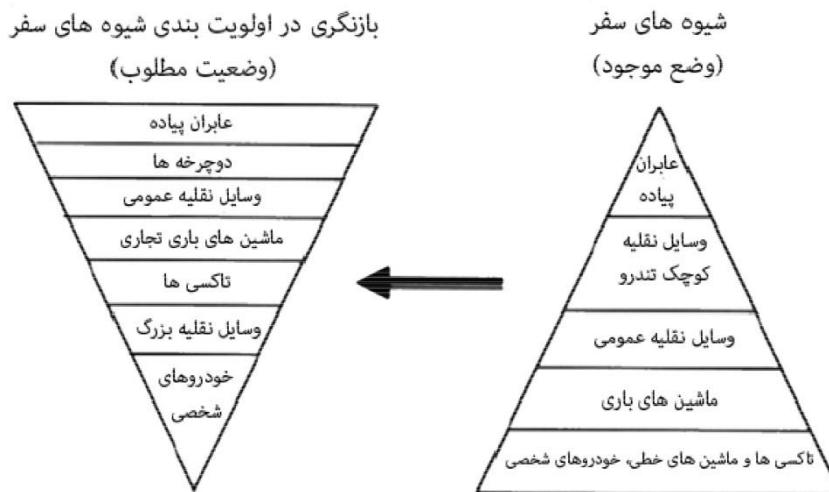
پیشینه و ادبیات تحقیق

در دهه ۱۹۸۰ میلادی تعداد زیادی از معماران و شهرسازان آمریکایی از فرسودگی و زوال مراکز شهری و افزایش فزاینده جوامع محلی که پراکنده و متفرق، مبتنی بر اتومبیل و دارای فاصله با مراکز شهری بودند، اظهار نارضایتی کردند. در سال پایانی دهه ۱۹۸۰ و ابتدای دهه ۱۹۹۰ این نارضایتی منجر به ظهور نهضت نوشهر گرایی شد (www.smartergrowth.net). مهم ترین سندی که به تشرییح محتوای نظری نهضت نوشهر گرایی می پردازد، منشور نوشهر گرایی است. این منشور که در سال ۱۹۹۶ میلادی و پس از برگزاری کنگره ۴ به عنوان منشور نظری نوشهر گرایی ارائه گشت را می توان بیانیه ای در مقابل منشور آتن دانست. این منشور تمامی سطوح قابل بررسی در ارتباط با اجتماعات انسانی از بلوک، خیابان و ساختمان، محله، بخش و محور شهری تا منطقه، کلان شهر، شهر و شهرک را موردن بررسی قرار می دهد و بدین ترتیب هیچ یک را انکار نمی کند. با این حال توسعه در مرازهای موجود شهرها را در مقابل توسعه پراکنده پیشنهاد می کند (Arendt, 1999).

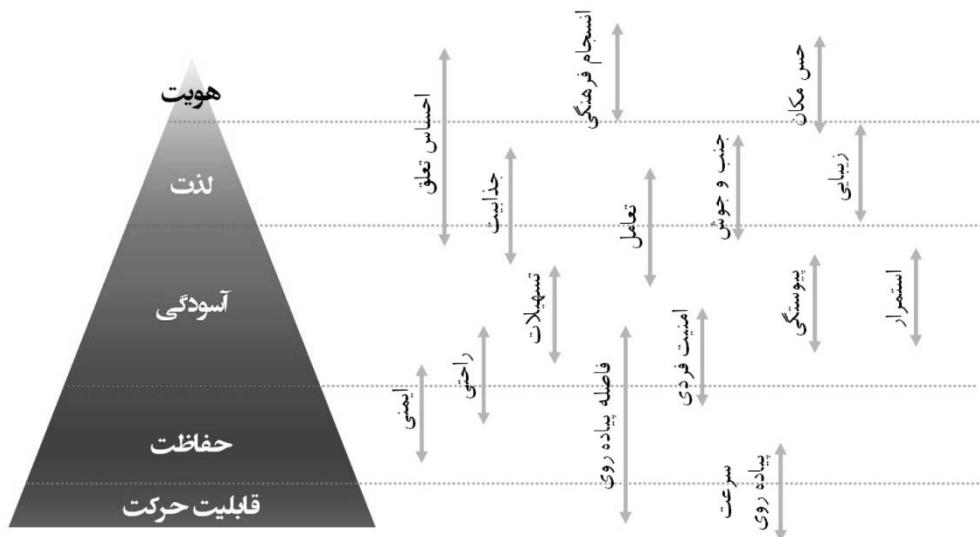
جنیش بازسازی شهرهای اروپایی در سال ۱۹۷۰ همزمان با انتقال ایده های نو خردگرایی به شهرهای اروپایی به وجود آمد. از افرادی که در این زمینه تلاش زیاد کرده است، لئون کریر بوده است. اصلی ترین زمینه های این جنبش اروپایی (بازسازی شهری)، عبارت اند از:

- حفاظت و نگهداری فیزیکی و اجتماعی از شهرها و مراکز تاریخی به عنوان الگوها و مدل های مطلوب برای زندگی اروپایی.
- در ک فضای شهری به عنوان المان ها و عناصر مهم در مورفولوژی شهری.

۳- افزایش آگاهی و شناخت از تاریخ شهر که باعث انتقال اطلاعات مهمی می‌شود که در بازنده‌سازی شهرها و محلات مهم می‌باشد و باید به عنوان اساس کار در بازسازی قرار گیرند.

شکل ۱. جایگاه و سهم عابر پیاده در نظام حمل و نقل (منبع: معینی، ۱۳۸۵: ۱۲)

تصویر ۲- سلسه مراتب نیازهای عابر پیاده (Mateo-Babiano, 2003: 7)

واژه "نیو" (New) در نوشهرگرایی جنبه‌های متعددی دارد. این واژه تلاشی برای به کارگیری اصول کهن شهرسازی - تعریف مجدد زندگی خیابانی و مقیاس انسانی - برای حومه‌های شهری قرن بیست و یکمی است. این واژه تلاشی برای ارتقای شهرسازی سنتی برای انطباق بازنگری مدرن امروز و پیچیدگی‌های روزافزون اقتصادی است (ذاکر حقیقی، ۱۳۸۴). نوشهرگرایی به طور کلی یک مجموعه طراحی شهری است که ساختمان‌های دارای سبک نوستی را برای شکل دادن به محله‌های نسبتاً پرترکم، قابل پیاده روی و دارای کاربری مختلط پیشنهاد می‌کند (Marshall, 2003).

جنیش نوشهرگرایی به سرعت در سطح ایالات متحده به منظور توسعه اجتماعات محلی به رسمیت شناخته شد. به عنوان مثال در سال ۱۹۸۱ در دهکده تفریحی سی ساید واقع در فلوریدا مورد استفاده قرار گرفت. توسعه سی ساید^۱ و دیگر جوامع محلی چون کنت لند^۲، ام دیو^۳ سبب شد تا نهضت نوشهرگرایی در کانون توجه ملی قرار بگیرد. به طوری که بر اساس این نگرش تا به حالی بیش از ۳۰۰ شهر جدید در آمریکا ساخته شده و یا در حال ساخته شدن است و شهرهای بسیاری نیز بر اساس این نگرش مورد مداخله قرار گرفته‌اند (Dutton, 2000). از جمله مشهورترین نظریه‌پردازان در زمینه نوشهرسازی محققانی هستند که هریک در تخصصی خاص در توسعه نوشهرسازی پرداخته‌اند.

جدول ۱: مستندسازی و جمع‌بندی نهایی متغیرهای ارزیابی پیاده‌مداری (منبع: نگارنده)

میعنی	منبع	متغیر	ابعاد
Wood et al (2010)	*	دسترسی به خدمات و نیازهای روزانه	
Abley (2005)	*	دسترسی به خدمات و نیازهای هفتگی	دسترسی
Pikora et al (2003)	*	دسترسی به ایستگاه‌های حمل و نقل عمومی	
Millington et al (2009)	*	دسترسی به پارک‌ها و فضای عمومی محله	
Al-Hagla (2009)	*	امنیت در مقابل جرم	
Ewing et al (2006)	*	امنیت زنان و کودکان	امنیت و ایمنی
Cerin et al (2007)	*	ایمنی در ارتباط با وسایل نقلیه	
Inani Azmi & Abdul Karim (2011)	*	حجم ترافیک سواره	
Sapawi & Said (2012)	*	نور مناسب	
	*	مکانی برای پیاده‌روی	
	*	مبلمان	
	*	شیب مناسب برای پیاده‌روی	تسهیلات
	*	عرض مناسب پیاده‌روها	پیاده
	*	کف‌پوش مناسب	
	*	پیوستگی مسیرها	
	*	تراکم پیاده‌ها	
	*	احساس آزادی	عناصر
	*	درختان	
	*	خوانایی	کیفی
	*	رعایت مقیاس انسانی	
	*	پاکیزگی	ملاحظات
	*	آلودگی هوا	زیست
	*	آلودگی صوتی	محیطی

جانانات بارت و الیزابت پلاتر زیرک که نیاز به طراحی مناطق به شکل مجموعه‌ای از محلات، نواحی و محورهای شهری را تبیین می‌کنند. والتر کولاش راه‌حل‌هایی را برای سازمان‌دهی سامانه‌های حمل و نقل عمومی در انبویی فراینده از معابر شهری ارائه می‌دهد. مارگ و پس برنامه مسکن ملی معروف به امید شش (Hope VI) را معرفی می‌کند. برنامه‌ای که محلاتی با کاربری مختلط به همراه تنوعی از اقشار گوناگون را جایگزین طرح‌های مسکن با عملکرد نامناسب می‌کند. جان نور کوئیست شهردار بزرگ‌راه سیز میلوواکی معتقد است که بولوارهای سنتی و خیابان‌های محلی به ارزش شهرها می‌افزایند در حالی که بزرگ‌راه‌ها از ارزش آن‌ها می‌کاهند. ویلیام لیزمن ارتباط بین حمل و نقل عمومی و محلات ابوبه و پیاده مدار را به تفصیل بیان می‌کند. الیزابت مول رشد بی‌رویه و پراکنده شهری و مبتنی بر

خودرو را به دلیل تأثیرات منفی آن بر قشر ضعیف جامعه (شامل فقراء، سالمدان، زنان و کودکان) موردنقاض قرار می‌دهد. بیل لنترز به ارتباط بین ضوابط مدیرانه طراحی گرافیکی و محلاتی که دارای کاربری مختلط هستند و ارزش اقتصادی‌شان را محقق و حفظ می‌کنند، اشاره دارد. سرانجام، توماس کومیتا دوران کودکی خود در پنسیلوانیا را به یاد آورده و از غنای پارک‌ها، محدوده‌های روستایی و میادین بازی آن دوران می‌گوید و تبیین می‌کند که چگونه این تعادل می‌تواند به محلات و فضاهای بازشان بازگردد (دانش و بصیری مژده‌ی، ۱۳۸۷).

اصول پیشنهادی جنبش نوشهرگرایی

نوشهرگرایی تمامی سطوح قابل بررسی جوامع انسانی، از بلوک و خیابان گرفته تا کلان‌شهر و منطقه را مدنظر قرار داده و در رابطه با هر کدام اهداف روشنی را برای خود در پیش‌گرفته است. اگرچه جنبش نوشهرگرایی در رابطه با توسعه‌های مسکونی جدید به وجود آمده است ولی همواره بر توسعه‌های درون بافت^۳ و اصلاح بافت‌های موجود تأکید کرده است و یکی از مخالفان جدی گسترش افقی شهر^۴ و درنتیجه هدر رفتن زمین می‌باشد (Nozzi, 2005). در همین راستا طرفداران جنبش نوشهرگرایی اصولی را به منظور اصلاح بافت‌های موجود در نظر گرفته‌اند که ماهیتی مشابه با اصول مطرح شده برای توسعه‌های جدید شهری توسط نوشهرگرایی دارد. این اصول تا به امروز در پژوهش‌های بسیاری مورد استفاده قرار گرفته‌اند و موقعیت‌های چشمگیری را به همراه داشته است (CNU & HUD).

جدول -۲ - مهم‌ترین اصول نوشهرگرایی

۱- قابلیت پیاده‌روی	نوشهرگرایی معتقد است تقویت حرکت پیاده در یک بافت موجب سرزنشگی و پویایی آن شده و می‌تواند حیات دوباره‌ای به زندگی ساکنان بخشد.
۲- اتصال و پیوستگی	شبکه ترافیکی پیوسته و برخوردار از سلسله‌مراتب روشن به عنوان عضوی جدایی‌ناپذیر در جنبش نوشهرگرایی در گستره وسیعی از الگوهای خیابانی دیده می‌شود
۳- ایجاد کاربری‌های مختلط	در سازمان‌دهی مجدد یک بافت، استفاده از کاربری‌های مختلط می‌تواند موجب فعل شدن بافت شده و فضای بیشتری را برای پیاده‌روی و دوچرخه به وجود آورد.
۴- ایجاد گونه‌های مختلف مسکن در بافت	نوشهرگرایی معتقد است که در یک اجتماع انسانی، وجود انواع، اندازه‌ها و قیمت‌های مختلف برای واحدهای مسکونی در مجاورت یکدیگر برای بالا رفتن تعاملات اجتماعی در محله
۵- افزایش تراکم در بافت	افزایش تراکم موجب می‌شود مساکن، فروشگاه‌ها و خدمات به یکدیگر نزدیک‌تر شده و فواصل کاهش‌یافته و از گسترش افقی شهر جلوگیری شود.
۶- حفظ و تقویت ساختارهای سنتی	تأکید بر حفظ ساختارهای شکل گرفته، وجود فضاهای عمومی در مرکز محله
۷- توجه به بناهای واجد ارزش تاریخی در بافت	اهمیت ویژه‌ای به حفاظت از بناهای باارزش تاریخی موجود به خصوص بناهای عمومی و مدنی موجود در یک بافت قائل است.
۸- استفاده از مشارکت ساکنان	نوشهرگرایی در تمام مراحل برنامه‌ریزی محله از مشارکت ساکنان، رهبران اجتماعی، سیاستمداران، مأموران دولتی، توسعه‌دهندگان و مؤسسات محلی استفاده می‌کند.
۹- حفظ و تقویت فضاهای باز عمومی و سبز	حفظ و تقویت فضاهای عمومی همانند پیاده راه‌ها، میدان و پارک‌ها و ساختمان‌های عمومی و فضاهای تجمع، به منظور ایجاد ملاقات غیررسمی و تماس‌های اجتماعی با سایر افراد موجب می‌شود.
۱۰- تقویت حمل و نقل عمومی	ایجاد شبکه پیوسته‌ای از خطوط حمل و نقل عمومی که شهرهای بزرگ، کوچک و محلات را به یکدیگر متصل می‌کند، به کاهش معضلات آمدوشد کمک کرده و موجب حفظ انرژی و بهبود کیفیت هوای شده و ساکنین را به پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری

معرفی محله کبایان

محله کبایان به عنوان یکی از قدیمی‌ترین محلات باقیمانده از بافت تاریخی همدان و در مجاورت نزدیکی بازار و میدان مرکزی شهر همدان واقع است در منطقه محصور بین خیابان‌های بوعلی و شریعتی و چهارباغ خواجه رشید در حلقه اول کمرنگی شهر همدان قرار گرفته است. نزدیکی آن به مرکز شهر همدان و ارتباط آن با مرکز تجاری واداری مهمن شهر از یکسو و ارزش هویتی آن به لحاظ وجود ابنيه ارزشمند قدیمی در آن و معرف بودن محله به عنوان مکانی شناس در اذهان شهروندان از روزگاران قدیم تا اکنون از

سوی دیگر، اهمیت آن را دوچندان نموده است. اهمیت بررسی اصول نوشهرگرایی خصوصاً قابلیت پیاده در این محله که بهنوبه خود بسیار بالارزش بوده بالاخص در زمینه حل مشکل ترافیکی موجود در بافت محله‌ای و همچنین می‌تواند در هویت بخشیدن به معماری و شهرسازی ناسامان و بی‌نظم محله‌ای در محدوده کباییان تأثیر بسزایی داشته باشد.

جدول ۳- تجزیه تحلیل و بررسی شاخص‌های معرفی شده در ایجاد پیاده راه در محله کباییان بر اساس جدول سوات

شاخص	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت‌ها	تهذیدها
امنیت	۱- عدم وقوع جرم و جنایت در این مسیر ۲- عدم احساس ترس در ساعت‌های مختلف شب شبانه‌روز ۳- روشانی در روز	۱- عبور مرور موتورسوار ۲- خلوت بودن معتبر در شب ۳- عدم روشانی مناسب در شب	۱- حجم تردد بالای عابر و اتومبیل در خیابان‌های اطراف محله ۲- نزدیکی به مرکز شهر و هم‌جواری با خیابان‌های اصلی	۱- وجود کوچه‌های قدیمی نفوذناپذیر در اطراف محله
ایمنی	۱- سهل‌العبور بودن مسیر ۲- نبود سد معتبر	۱- لغزende بودن در زمستان ۲- عبور و مرور و Traffیک سواره در مسیر بسیار زیاد می‌باشد.	۱- پراهمیت بودن معتبر به لحاظ ارتباط دو خیابان اصلی جهت رسیدگی به مشکلات معتبر و کف‌پوش آن	۱- عدم توجه مسئولین و رسیدگی به مشکلات ترافیکی و پیاده‌روهای کوچه کباییان
مبلمان	۱- شیب مناسب ۲- وجود درختان در پیاده- رو	۱- کمبود روشانی معابر ۲- عدم وجود نیمکت ۳- عدم وجود آبنما ۴- عدم وجود کف‌پوش مناسب ۵- نامناسب بودن نمای ساختمان‌ها	۱- پتانسیل کوچه کباییان برای ایجاد مبلمان شهری با توجه به اهمیت معتبر به دسترسی خیابان‌های اصلی و آرام‌سازی این معبر	۲- حجم تردد بالای اتومبیل و سطح سرویس بالای خیابان زمینه ایجاد معبری آرام را کاهش می‌دهد و نقش ترافیکی این معتبر بیشتر از نقش اجتماعی آن است
فعالیت‌های اجتماعی	۱- قدم زدن در روز ۳- رسیدگی به کارهای اداری ۳- حضور زنان و کودکان در روز ۴- رفتار مغازه‌داران و کاربران در معتبر	۱- عدم حضور زنان و کودکان در شب ۲- عدم نشستن در فضای باز در شب ۳- عدم حضور برای گذران اوقات فراغت	۱- وجود کاربری‌های شهری و غیر محله‌ای در اطراف محله و خیابان که زمینه ورود افراد غیربومی به محله را مهیا می‌سازد و باعث کاهش تعاملات اجتماعی می‌گردد	۱- وجود کاربری‌های خرید روزانه در محله کباییان و کوچه‌های اطراف آن ۲- وجود مسجد در مرکز محله و تعاملات اجتماعی در مرکز محله
دسترسی	۱- دسترسی به اغذیه‌فروشی ۲- دسترسی به عابر بانک‌ها ۳- دسترسی به کیوسک‌های تلفن برای عموم	۱- نامناسب بودن عرض پیاده ۲- نامناسب بودن معتبر برای عبور معلولین ۳- عدم دسترسی معلولین به کیوسک تلفن ۴- عدم دسترسی به ایستگاه پلیس	۱- دسترسی به خیابان‌های اصلی در اطراف محله و مرکز شهر ۲- دسترسی به ایستگاه اتوبوس و وسایل نقلیه عمومی رد خیابان‌های مجاور	۱- عدم رعایت سلسله‌مراتب در معابر اطراف

شاخص	نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت‌ها	تهدیدها
حمل و نقل	۱- دسترسی به پارکینگ ۲- وسیله نقلیه عمومی برای رفتن به محل کار	۱- عدم دسترسی به خط کشی عابر پیاده ۲- عدم دسترسی به چراغ راهنمایی	۱- وجود پارکینگ در محلات مجاور	۱- دسترسی افراد غیر محلی به مرکز محله برای عبور یا پارک ۲- حجم تردد بالا نسبت به ظرفیت ۳- عدم محدودیت برای عبور ترافیک غیر محلی در معابر محله
جذابیت و سرسبزی	۱- مناسب بودن هوا ۲- سایبان درختان در تابستان ۳- وجود فعالیت	۱- خستگی هنگام پیاده روی در این مسیر ۲- عدم وجود گل کاری ۳- عدم وجود جوی آب ۴- عدم وجود پرسپکتیو و ظاهر مناسب	۱- وجود مرکز محله کبابیان و امکان تبدیل آن به فضای سبز محله ای	۱- عدم وجود کاربری فضای سبز در محدوده
آثار تاریخی و هنری	۱- وجود حمام و مسجد و خانه نراقی‌ها در محله	۱- عدم وجود آثار هنری و مجسمه والمان شهری در مسیر	۱- نزدیکی به آرامگاه بوعلی	۱- ساخت و ساز و از بین بردن ساختمان‌های قدیمی و تبدیل آن‌ها به مجتمع‌های مسکونی و تجاری

نتایج حاصل از تحلیل جدول سوات با توجه به شاخص‌های ایجاد پیاده راه

۱- امنیت: یکی از مهم‌ترین شاخص‌های ایجاد پیاده راه می‌باشد با مقایسه و بررسی این شاخص در محله کبابیان مشاهده می‌شود که برای برقراری این شاخص باید اقداماتی صورت بگیرد تا تأمین روشنایی در شب پویاسازی و ایجاد سرزنشگی به وجود آید و برای بین بردن ضعف‌ها و همچنین جلوگیری از ورود وسایل نقلیه و موتورسیکلت در معبر و انتقال ترافیک به معابر اطراف باید چاره‌ای اندیشید.

۲- ایمنی: یکی دیگر از شاخص‌های ایجاد پیاده راه وجود ایمنی در معبر می‌باشد با مشاهده نقاط ضعف و قوت در این مسیر متوجه می‌شویم که با ایجاد کفپوش مناسب و همچنین عدم عبور و مرور وسایل نقلیه و توجه بیشتر مسئولین به خصوص شهرداری در ایجاد ایمنی در این معبر می‌توان این شاخص را ارتقا داد.

۳- مبلمان: متأسفانه در این معبر بهشت با کمبود مبلمان شهری مواجه هستیم که با توجه به پتانسیل این معبر، ایجاد مبلمان شهری بسیار حائز اهمیت می‌باشد.

۴- فعالیت‌های اجتماعی: این معبر به دلیل به دلیل قرارگیری در بین محله‌های قدیمی چون کولانچ و ذوالریاستین و ارتباط محلی خوب با محلات مجاور و همچنین وجود مرکز محله و مسجد دارای تعاملات اجتماعی نسبتاً خوبی بین افراد محله می‌باشد که البته با ساخت و سازهای جدید و تخریب ساختمان‌های قدیمی تا حدودی این تعاملات کمرنگ شده است

۵- دسترسی: با توجه به عوامل مؤثر در دسترسی به کاربری‌های موردنیاز در این معبر تقریباً اکثر کاربری‌های نیاز روزانه موجود می‌باشد؛ اما به دلیل عدم وجود پیاده رو مناسب همچنین مشکلات تردد و عبور مرور برای معلولین و همچنین عدم رعایت سلسله‌مراتب دسترسی مشکلاتی وجود دارد که برای حل این مشکلات و نزدیک کردن معبر به پیاده راه باید چاره‌ای اندیشید.

۶- حمل و نقل: با بررسی عوامل حمل و نقل در این معبر مشخص شد که این معبر به لحاظ بار ترافیکی حجم بسیار بالایی نسبت به سطح سرویس دارد و عدم وجود علائم راهنمایی و همچنین عدم محدودیت ترافیک غیر محلی در معابر موجب شده که این معبر که یک کوچه محلی است، تبدیل به یک شریانی شهری شود. البته وجود پارکینگ‌های محله مجاور تا حدودی به ترافیک کمک کرده ولی برای ایجاد معبر باقابلیت پیاده نیاز به تدبیر بیشتری دارد.

جدول ۴- ملاحظات لازم در امکان‌سنجی و طراحی پیاده‌راه‌ها و توسعه پیاده‌مداری

معیار	زیرمعیارها	منبع
شرایط طبیعی (A)	۱- اقلیم-۲- تابش خورشید-۳- وزش باد-۴- شرایط توبوگرافی	منابع لاتین:
ساختمارشیکه (B) حمل و نقل	۱- دسترسی به محدوده-۲- حمل و نقل عمومی-۳- ظرفیت راه‌ها-۴- پارکینگ عمومی ۵- دسترسی در موقع اضطراری-۶- طول مسیرها / فواصل پیاده روی-۷- مسیر دوچرخه-۸- عرض خیابان‌ها-۹- ساعت چرخش و سایل نقشه	• Al-Haghla, 2009 • CDM, 2008 • Cerin et al., 2007 • Ergen, 2013 • Gallimore et al., 2011 • Gebel et al., 2009 • Millington et al., 2009 • Monteiro & Compos, 2012 • Parks & Schofer, 2006 • Risser & Risser, 2010 • Sapawi & Said, 2012 • Shamsuddin et al., 2012 • Stangl, 2011 • Wood et al., 2010
وضعیت ترافیک (C)	۱- حجم ترافیک خودروهای شخصی-۲- تراکم عابر پیاده-۳- تداخل سواره و پیاده-۴- تسهیلات حضور ناوانان جسمی حرکتی-۵- سرعت ترافیک سواره-۶- ترافیک عبوری از محدوده-۷- نفوذپذیری و دسترسی-۸- گره‌های ترافیکی-۹- ایمنی عابر پیاده	منابع فارسی:
کاربری و فعالیت (D)	۱- خدمات رسانی به کاربری‌های تجاری-۲- خدمات رسانی به کاربری‌های مسکونی-۳- خرده فروشی‌ها-۴- فعالیت‌های شبانه-۵- کاربری‌های خدماتی و تفریحی-۶- فعالیت‌های خیابانی-۷- برپایی مراسم عمومی	• Pakzad, 2011 • Habibi, 2001 • Hoseyniyun, 2004 • San Diego Regional Planning Agency, 2002 • Kashanijoo, 2010 • Moeini, 2011
ملاحظات اقتصادی (E)	۱- هزینه اجرا-۲- زیرساخت‌ها و تسهیلات مورد نیاز-۳- نگهداری و هزینه‌های جاری-۴- توسعه اراضی و املاک-۵- توسعه گردشگری	
شرایط اجتماعی (F)	۱- فرهنگ پیاده روی-۲- موافقت ساکنان، مراجعت و سایر ذی‌نفعان-۳- امنیت ساکنان بافت مرکزی	
سیما و منظر (G)	۱- منظر طبیعی-۲- مبلمان شهری-۳- بناهای بازاری-۴- پاکیزگی محیط-۵- کاهش آلودگی هوای صوتی	
ساختمارکالبدی (H)	۱- مقیاس انسانی-۲- تغییب به نوسازی بافت-۳- شبکه تأسیسات شهری-۴- ارتقای فضاهای باز شهری-۵- خوانایی بافت-۶- احیای عملکرد تاریخی بافت	

۷- **جداییت و سرسیزی:** متأسفانه در این مسیر و محله کباییان فضای سبز وجود ندارد و این خود یکی از مشکلات بزرگ در این معبر و محله می‌باشد.

۸- **آثار تاریخی و هنری:** در این معبر آثار هنری و تاریخی وجود ندارد و متأسفانه المان و مجسمه‌ای نیز در معبر تعییه نشده است و نقاط قوت این معبر و محله وجود مسجد و حمام و خانه نراغی‌ها می‌باشد که متأسفانه به دلیل کم توجهی مسئولین خانه نراغی‌ها در حال تخریب می‌باشد.

نتیجه‌گیری

با نگاهی به دستاوردهای به دست آمده می‌توان بیان کرد که درواقع نوشهرگرایی با ساماندهی به محلات پر تراکم، قابلیت پیاده روی با یکدیگر تأکید کرده و تلفیقی از سبک‌های معماری، رشد هوشمند؛ مخالفت با توسعه‌های پراکنده و شهرسازی پایدار مبنی بر حمل و نقل عمومی را مدنظر قرار می‌دهد. در حال حاضر اصول نوشهرگرایی در بیشتر برنامه‌ریزی محلات مختلف شهری در سطح جهان به کار گرفته می‌شود و موفقیت‌های بزرگی به دنبال داشته است. برنامه ریزان شهری نیز استفاده از این اصول در برنامه‌ریزی محلات شهری را توصیه کرده و استفاده از آن را لازمه شهرسازی پایدار می‌دانند. به همین دلیل شناسایی این اصول و مزیت‌ها و راهکارهای اجرایی آن می‌تواند کمک شایانی به بهبود برنامه‌ریزی مؤثر در محلات شهری بکند. در استفاده از اصول نوشهرگرایی با توجه به شرایط خاص هر محله و شناسایی نوع آن به آن دسته از اصولی که در شرایط محدوده موردمطالعه بیشترین تأثیر و با امکانات همخوانی داشته باشد، پرداخته می‌شود. در این پژوهش تأکید بر شاخص قابلیت پیاده روی داشته است.

پیشنهادها در جهت ایجاد پیاده راه:

- حذف ترافیک عبوری از این معبر
- در الیت قرار گرفتن حضور پیاده در معابر محله
- تأمین دسترسی برای ساکنین در برنامه‌ریزی و طراحی این شبکه باید به شاخص‌های ذکر شده بسیار توجه نمود و کمبودهای ذکر شده در این محور را برای تبدیل شدن به محور پیاده جبران نمود.

- ۴- تأمین روشنایی در شب برای عبور و مرور افراد در محله
- ۵- جلوگیری از تردد وسایل نقلیه و موتورسیکلت در معبر و انتقال ترافیک عبوری به معابر اطراف
- ۶- ایجاد کفپوش مناسب برای عبور مرور و در تمام فصول سال بهخصوص زمستان
- ۷- ایجاد مبلمان شهری مناسب در مسیر، آبنما و تقویت و ساماندهی فضای سبز و کاشت درختان بیشتر در اطراف مسیر
- ۸- ایجاد امنیت در محور برای عبور مرور زنان و کودکان در ساعات مختلف شباهروز از طریق نظارت مستمر پلیس و ایجاد کیوسک پلیس در محدوده
- ۹- افزایش تعاملات اجتماعی از طریق الوبیت بخشیدن به حرکت پیاده و ایجاد کاربری‌های مختلف در مسیر
- ۱۰- مناسبسازی معبر برای عبور و مرور معلولین و دسترسی آسان به سایر کاربری‌ها و معابر اطراف
- ۱۱- کاهش دادن ترافیک عبوری در محله از طریق انتقال کاربری‌های فرا محله‌ای از درون محله
- ۱۲- ساماندهی نمای ساختمان‌ها از طریق ایجاد نمای مناسب با مسیر و حذف زوائد و تابلوهای بدترکیب در مسیر و ایجاد دید بصری مناسب
- ۱۳- اهمیت دادن به کاربری‌های بالارزش در محله حمام و مسجد و خانه نراثی‌ها

پی‌نوشت‌ها

- 1- Seaside
- 2 - Kentland's
- 3 - MD
- 4 - Infill Development
- 5 - Sprawl Growth
- 6 - Horner

منابع

- آرنت، ر. (۱۹۹۹). منشور نوشهر گرایی. ترجمه: علیرضا دانش و رضا بصیری مژده‌ی. تهران: انتشارات پردازش و برنامه‌ریزی شهری.
- اصغرزاده یزدی، س. (۱۳۸۹). اصول پیشنهادی در برنامه‌ریزی محله محور، مجله مسکن محیط روزتا.
- بصیرت، م. (۱۳۸۴). بازتولید مفهوم محله در شهرهای تاریخی ایران بر پایه اصول نوشهرسازی- موردپژوهش شهر اصفهان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد شهرسازی، دانشگاه تهران، دانشکده هنرهای زیبا.
- بحرینی، س.ح. (۱۳۷۷). فرآیند طراحی شهری، چاپ اول، تهران: دانشگاه تهران.
- جیکوبز، ج. (۱۳۸۶). مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی. مترجمان: حمیدرضا پارسی و آرزو افلاطونی. چاپ اول تهران، انتشارات و چاپ دانشگاه تهران.
- حاجی پور، خ. (۱۳۸۵). برنامه‌ریزی محله مبنا، رهیافتی کارآمد و ایجاد مدیریت شهری پایدار. نشریه هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، شماره ۱۳.
- ذاکرحقیقی، ک. (۱۳۸۴). منشور نیو اوربانسیم. فصلنامه ایرانشهر، شماره ۳ و ۴.
- عزیزی، م.م. (۱۳۸۵). محله مسکونی پایدار: مطالعه موردی نارمک. نشریه هنرهای زیبا، دانشگاه تهران، شماره ۵۶.
- Arend, r. (1999). Charter of the new urbanism, congress for new urbanism.
- bohl, ch. (2000). New urbanism and the city: potential applications and implications for distressed inner-city neighborhoods, housing policy debate. Volume 11, issue 4, university of north carolina at Chapel Hill.
- CNU & HUD. (2000). principles for inner city neighborhood. www.CNU.org.
- cowah, r. (2005). The dictionary of urbanism. Street wise press.
- Detrick, s., & ellis, c. (2004). New urbanism in the Inner city: A case study of Pittsburgh, American planning Association. Journal of American planning Association.
- Dutton, J. (2000). New American urbanism. Skirts architecture library.

- Deitrick, S., & Cliff, E. (2004). New Urbanism in the Inner City: A Case Study of Pittsburgh, Pennsylvania. *Journal of the American Planning Association* 70, no. 3 (autumn): 426-42.
- Irac, I., & Shermyen, A.H. (1994). An evaluation of neo traditional design's social prescription: postmodern placebo or remedy for suburban malaise? *Journal of Planning Education and Research* 13:161-73.
- Nozi, D. (2005). People cities. Cambridge university press.